Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Spraw Zagranicznych

2023/2105(INI)

22.9.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie roli Parlamentu Europejskiego i jego dyplomacji parlamentarnej w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa UE
(2023/2105(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: Jordi Solé

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie roli Parlamentu Europejskiego i jego dyplomacji parlamentarnej w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa UE
(2023/2105(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając art. 14 ust. 1 oraz art. 36 Traktatu o Unii Europejskiej,

– uwzględniając oświadczenie wiceprzewodniczącej Komisji / wysokiej przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 20 lipca 2010 r. w sprawie odpowiedzialności politycznej,

– uwzględniając konkluzje Rady z 28 czerwca 2016 r. przyjmujące sprawozdanie pt. „Wspólna wizja, wspólne działanie: silniejsza Europa – globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej”,

– uwzględniając wspólny komunikat Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 25 marca 2020 r. pt. „Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024” (JOIN(2020)0005),

– uwzględniając „Strategiczny kompas na rzecz bezpieczeństwa i obrony – dla Unii Europejskiej, która chroni swoich obywateli, swoje wartości i interesy oraz przyczynia się do międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa” przyjęty 21 marca 2022 r.,

– uwzględniając decyzję Rady 2010/427/UE z 26 lipca 2010 r. określającą organizację i zasady funkcjonowania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych[1],

– uwzględniając swoje zalecenie z 15 marca 2023 r. dla Rady i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa podsumowujące działalność ESDZ i dotyczące silniejszej pozycji UE na świecie[2],

– uwzględniając swoją rezolucję z 12 marca 2019 r. w sprawie budowania zdolności UE do zapobiegania konfliktom i mediacji[3],

– uwzględniając swoją decyzję z 13 września 2023 r. w sprawie zmian w Regulaminie Parlamentu Europejskiego służących poprawie uczciwości, niezależności i rozliczalności[4],

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0000/2023),

[1] Dz.U. L 201 z 3.8.2010, s. 30.
[2] Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0077.
[3] Dz.U. C 23 z 21.1.2021, s. 16.
[4] Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0316.

A. mając na uwadze, że zgodnie z art. 36 Traktatu o Unii Europejskiej wiceprzewodniczący / wysoki przedstawiciel ma regularnie konsultować się z Parlamentem w sprawie głównych aspektów i decyzji w ramach wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB) oraz informować Parlament o rozwoju strategii politycznych;

B. mając na uwadze, że Parlament kontroluje i omawia zarządzanie sprawami zewnętrznymi UE, zwłaszcza dzięki działaniom Komisji Spraw Zagranicznych i jej Podkomisji Praw Człowieka i Podkomisji Bezpieczeństwa i Obrony, a także Komisji Handlu Międzynarodowego i Komisji Rozwoju;

C. mając na uwadze, że dyplomacja parlamentarna może przyczynić się do osiągnięcia celów UE oraz do propagowania wartości i strategii politycznych UE, a tym samym wnieść wartość dodaną przez wspieranie spójniejszych działań zewnętrznych UE;

D. mając na uwadze, że Parlament stale współpracuje z wybranymi urzędnikami i dyplomatami, a także z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i innymi zainteresowanymi stronami z państw trzecich i instytucjami wielostronnymi, w szczególności dzięki pracy delegacji i komisji, m.in. przez organizowanie wysłuchań i wizyt w poszczególnych krajach;

E. mając na uwadze, że Parlament Europejski ma biura kontaktowe poza UE – w Nowym Jorku, Addis Abebie, Dżakarcie, a także w Londynie i Waszyngtonie;

Nowa dyplomacja parlamentarna

1. z zadowoleniem przyjmuje rosnącą rolę Parlamentu w działaniach zewnętrznych UE, która stopniowo zmienia się z nieco marginalnej w istotną, polegającą na łączeniu jego uprawnień ustawodawczych, budżetowych i kontrolnych z licznymi formami współpracy z krajami i społeczeństwami spoza UE;

2. podkreśla odrębną funkcję i wartość dyplomacji parlamentarnej – obok Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ), Komisji i służb dyplomatycznych państw członkowskich – w uzupełnianiu i wzmacnianiu widoczności oraz wpływu polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE;

3. ubolewa nad faktem, że pomimo swojego szczególnego wkładu w osiąganie celów polityki zagranicznej UE Parlament nie został jeszcze w pełni uznany przez Komisję, Radę i ESDZ jako integralny podmiot w ramach podejścia „Drużyna Europy”;

4. uważa zatem, że Parlament ma ogromny niewykorzystany potencjał, by rozwijać swoją rolę dyplomatyczną i wkład w osiąganie celów polityki zagranicznej UE;

Narzędzia, środki i wartości dyplomacji parlamentarnej

5. podkreśla szczególny, dynamiczny i publiczny wkład Parlamentu w politykę zagraniczną i bezpieczeństwa UE dzięki pracy komisji zajmujących się sprawami zewnętrznymi, które dbają o stosunki z państwami trzecimi i organizacjami międzynarodowymi;

6. odnotowuje, że w ramach ogólnego nadzoru Komisji Spraw Zagranicznych stała delegacja uzupełnia działania komisji dzięki ustanowieniu regularnego i stałego forum dialogu politycznego z państwami trzecimi za pośrednictwem wspólnych organów parlamentarnych i zgromadzeń wielostronnych;

7. podkreśla, że stałe delegacje odgrywają kluczową rolę jako łącznik między Parlamentem a jego partnerami na całym świecie, co ułatwia interakcję podczas omawiania stanowiska i strategii politycznych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, a także słuchanie partnerów i przekazywanie ich opinii właściwym organom w Parlamencie;

8. uważa, że oficjalne misje Parlamentu poza UE stanowią integralną część polityki zewnętrznej UE, dlatego muszą otrzymywać pełne wsparcie delegacji UE;

9. uważa, że dialog polityczny między Parlamentem a podmiotami rządowymi, parlamentarnymi i podmiotami społeczeństwa obywatelskiego na całym świecie przyczynia się do propagowania poglądów i wartości UE dotyczących globalnych standardów w takich obszarach jak dyplomacja klimatyczna i energetyczna, łączność, sztuczna inteligencja oraz polityka cyfrowa i technologiczna;

10. podkreśla konsekwentne zaangażowanie, z jakim Parlament umieszcza prawa człowieka i demokrację w centrum działań zewnętrznych UE oraz zapewnia kluczowe forum, dzięki któremu społeczeństwo obywatelskie i podmioty demokratyczne z całego świata mogą zostać wysłuchane, a ich głos staje się ważny;

11. podkreśla znaczenie i wyjątkowy charakter programów Parlamentu na rzecz wspierania demokracji;

Wkład Parlamentu w politykę zagraniczną i bezpieczeństwa UE

12. uważa, że nadchodząca kadencja parlamentarna i utworzenie przyszłej Komisji powinny być okazją do umocnienia ram stosunków międzyinstytucjonalnych między Parlamentem, ESDZ i Komisją, w tym delegaturami UE, by wzmocnić dyplomację parlamentarną i unijny zestaw narzędzi w obszarze działań zewnętrznych;

13. w szczególności apeluje o zaostrzenie nadzoru Parlamentu nad pracami w ramach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE przez zwiększenie poziomu odpowiedzialności i przejrzystości ESDZ i służb zewnętrznych Komisji;

14. wzywa Komisję, Radę i państwa członkowskie do rzeczywistego zaangażowania Parlamentu we wdrażanie i kontrolę kwestii o strategicznym znaczeniu dla spraw zagranicznych UE, a także w kontrolę instrumentów finansowania zewnętrznego;

15. podkreśla prawo Parlamentu do informacji na temat WPZiB na mocy art. 36 Traktatu o Unii Europejskiej; w tym kontekście podkreśla, że ważne jest, aby jak najszybciej zakończyć aktualizację porozumienia międzyinstytucjonalnego z 20 listopada 2002 r. między Parlamentem Europejskim a Radą w dotyczące dostępu Parlamentu

Europejskiego do posiadanych przez Radę informacji sensytywnych w dziedzinie polityki bezpieczeństwa i obrony[5];

16. podkreśla, że funkcja nadzorcza i uprawnienia Parlamentu do monitorowania negocjacji i wdrażania umów międzynarodowych przyznają mu kluczową rolę w kształtowaniu współpracy Unii z państwami trzecimi i jej ogólnych działań na arenie międzynarodowej;

17. nalega, aby wszystkie kluczowe strategiczne dokumenty programowe przyjęte przez Komisję i Radę w związku z prowadzeniem polityki zewnętrznej UE uwzględniały rolę Parlamentu;

18. wzywa do dalszego zacieśniania stosunków Parlamentu z parlamentami państw członkowskich, które są właściwymi organami do pełnienia roli łącznika między organami wykonawczymi państw członkowskich;

19. uważa, że Parlament ma do odegrania wyjątkową rolę w przybliżaniu polityki zagranicznej UE obywatelom Unii, w szczególności przez współpracę z podmiotami szczebla niższego niż krajowy, takimi jak rządy i parlamenty regionalne;

20. jest zdania, że w kontekście regresu w zakresie poszanowania praw człowieka i demokracji na całym świecie Parlament ma do odegrania szczególną rolę we wspieraniu demokratycznie wybranych parlamentów na całym świecie, by umacniać ich funkcję instytucjonalną i wewnętrzne metody pracy;

21. podkreśla szczególną rolę Parlamentu we wspieraniu krajów partnerskich, a w szczególności krajów objętych procesem rozszerzenia, we wzmacnianiu ich pozycji w procesie przystąpienia do UE;

22. ponawia swój apel o zwiększenie zdolności instytucjonalnych UE w zakresie zapobiegania konfliktom i mediacji oraz uważa, że Parlament może zapewnić wiedzę fachową i znaczący wkład za pośrednictwem swoich organów i działań w tym obszarze;

23. podkreśla, że szeroka sieć międzyparlamentarna, którą Parlament rozwinął za pośrednictwem stałych delegacji, stanowi główny instrument do omawiania i koordynowania stanowisk z partnerami międzynarodowymi na forach wielostronnych, na przykład w odniesieniu do rezolucji ONZ, dyplomacji klimatycznej lub stanowisk na forum grupy G20, a także do wyjaśniania partnerom intencji UE i promowania jej działań;

Drużyna Europy – Parlament jako partner w polityce zagranicznej

24. uważa, że chociaż Parlament powinien zachować pełną autonomię w realizacji swojego programu polityki zewnętrznej, wspólne wizyty ad hoc i oświadczenia Parlamentu oraz przedstawicieli Komisji i Rady dotyczące kluczowych wydarzeń w państwach trzecich stanowią obiecujący obszar dla wdrożenia podejścia „Drużyna Europy”;

25. zaznacza, że obserwacja wyborów jest obszarem, w którym współpraca między Parlamentem a ESDZ jest najbardziej ustrukturyzowana, przy czym obie instytucje

[5] Dz.U. C 298 z 30.11.2002, s. 1.

prowadzą działania w zakresie obserwacji wyborów, które są ze sobą dobrze zintegrowane pod wieloma względami;

26. ponawia swój apel o bardziej strategiczną koordynację między instytucjami UE w odniesieniu do pilnych indywidualnych przypadków związanych z obrońcami praw człowieka; jest przekonany, że w takich przypadkach dyplomacja parlamentarna może okazać się skutecznym i uzupełniającym mechanizmem angażowania się we współpracę z państwami trzecimi;

27. wzywa wszystkie delegacje UE, aby publikowały na swoich stronach internetowych informacje o pracach Parlamentu dotyczących poszczególnych krajów przyjmujących – w tym w języku lokalnym – oraz by podejmowały działania następcze wraz z władzami lokalnymi i grupami społeczeństwa obywatelskiego;

°

° °

28. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa oraz rządom i parlamentom państw członkowskich.